

ग्रामीण कृषी मौसम सेवा

भारत मौसम विभाग

प्रायोगिक ब्लॉक लेव्हल अॅग्रीमेंट अॅडव्हायझरी बुलेटिन
(आयएमडी आणि आयसीएआर चा संयुक्त उपक्रम)

हवामानावर आधारीत कृषि सल्ला

दिनांक : 27-02-2024

नागपूर(महाराष्ट्र) मध्ये कामठी ब्लॉक करा साठी हवामान पूर्वानुमान - वर जारी :2024-02-27 (पुढील पाच दिवसांसाठी सकाळी ८:३० वाजेपर्यंत वैध)

हवामान घटक	2024-02-28	2024-02-29	2024-03-01	2024-03-02	2024-03-03
पर्जन्यमान (मिमी)	18.8	6.7	6.1	0.0	4.3
कमाल तापमान (अं.से)	32.2	32.6	33.3	33.6	33.8
किमान तापमान (अं.से)	21.0	21.7	21.9	22.2	22.3
सकाळची सापेक्ष आर्द्रता (टक्के)	79	70	68	62	65
दुपारची सापेक्ष आर्द्रता (टक्के)	41	38	35	32	33
वाऱ्याचा वेग(किमी/तास)	9	5	3	3	6
वाऱ्याची दिशा(अंश)	53	54	74	114	98
मेघाच्छादन (ऑक्टा)	5	4	4	2	4

हवामान सारांश / चेतावणी:

• भारतीय हवामान विभाग, प्रादेशिक हवामान केंद्र, नागपूर च्या तालुकास्तरीय मूल्यवर्धित अंदाजानुसार, पुढील पाच दिवस दिनांक २८, फेब्रुवारी ते ०३, मार्च, २०२४ दरम्यान आकाशआंशिक ढगाळ राहण्याची अधिक शक्यता, • दिनांक २८ फेब्रुवारी २०२४ रोजी हलक्या ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस होण्याची शक्यता, • दिनांक २९ फेब्रुवारी व ०१ आणि ०३ मार्च, २०२४ रोजी खूप हलक्या ते हलक्या स्वरूपाचा पाऊस होण्याची शक्यता, • दिनांक ०२ मार्च २०२४ रोजी हवामान कोरडे राहण्याची शक्यता, • दिनांक २८ फेब्रुवारी २०२४ रोजी वादळी वाऱ्यासह (वाऱ्याचा वेग ३०-४० किमी/तास) मेघगर्जना व विजांचा कडकडाट होण्याची शक्यता वर्तविण्यात आली आहे.

कृषि सल्ला:

• पाऊस, मेघगर्जना, विजांचा कडकडाट व वादळी वाऱ्याचा अंदाज लक्षात घेता, परिपक्व अवस्थेतील हरभरा, तूर, जवस, मोहरी तसेच इत्यादी रब्बी हंगामातील पिकांची काढणी व मळणीलवकरात लवकर उरकून घ्यावी. मळणीची कामे शक्य नसल्यास शेतमाल पावसाच्या संपर्कात येणार नाही याची काळजी घ्यावी तसेच कापणी केलेला शेतमाल ताडपत्री किंवा प्लास्टिक शीटच्या सहाय्याने झाकून ठेवावा. • हंगामी पिके, फळबागा, भाजीपाला पिकामध्ये आंतरमशागतीची कामे (डवरणी, खुरपणी इत्यादी.) तसेच कीड व रोग व्यवस्थापनासाठी कृषी रसायनांची फवारणीची कामे पुढील २४ तासाकरिता पुढे ढकलावी. • बाजारायोग्य फळे व भाजीपाला याची काढणी करून विक्री करावी. • कृषी उत्पन्न बाजार समिती मधील खरेदीदार व इतर शेतमाल खरेदीदारांनी शेतकऱ्यांद्वारा विक्रीसाठी आणलेला शेतमाल उघड्या जागेवर व न ठेवता शेड मध्येच साठवावा. • पुढील २४ तासाकरिता गारपीट, मेघगर्जनेसह विजांचा कडकडाट व वादळी वाऱ्याची शक्यता लक्षात घेता तासांनंतर गाय, म्हैस, शेळ्या, मेंढ्या व इतर पाळीव जनावरे मोकळ्या जागेत चरावयास सोडण्याचे टाळावे. जनावरे हे खुल्या पाण्याचे स्त्रोत, नदी किंवा तलाव व ट्रॅक्टर व इतर धातूच्या अवजारांपासून दूर ठेवावे. • पाऊस, गारपीट व वादळी वाऱ्यामुळे फळांची गळ व होणारे नुकसान टाळण्यासाठी आणि फळांचा दर्जा खराब होऊ नये म्हणून टोमॅटो, वांगी, संत्रा, मोसंबी इत्यादी बाजारायोग्य तयार फळांची काढणी करून विक्री करावी. • वादळी वाऱ्यामुळे होणारे नुकसान टाळण्यासाठी फळबागा व भाजीपाला पिकांना बांबूचा आधार देऊन आधार द्यावा.

संक्षिप्त संदेश सल्ला:

• परिपक्व अवस्थेतील हरभरा, तूर, जवस, मोहरी तसेच इत्यादी रब्बी हंगामातील पिकांची काढणी व मळणीलवकरात लवकर उरकून घ्यावी.

पिक निहाय सल्ला:

पिक	पिक निहाय सल्ला
तीळ	• तीळ पिकाची सुरुवातीची वाढ हळू होत असल्याने पेरणीनंतर सुरुवातीचा एक महिना शेतात तन व्यवस्थापन करावे. पिकाच्या आवश्यकतेनुसार कोळपणी व खुरपणी करून शेत स्वच्छ ठेवावे. पिकाची गरज व जमिनीच्या मगदुरानुसार १० ते १५ दिवसाच्या अंतराने ओलीत करावे. ओलीत करताना पिक क्षेत्रात पाणी साचून राहणार नाही याची दक्षता घ्यावी.
सूर्यफूल	• सूर्यफूल पिकास हलकी जमीन असल्यास ६ ते ८ वेळा, मध्यम जमीन असल्यास ४ ते ५ वेळा व भारी जमीन असल्यास ३ ते ४ वेळा ओलीत करावे. • सूर्यफूल पिक ४५ दिवसाचे होईपर्यंत पिकाच्या आवश्यकतेनुसार कोळपणी व खुरपणी करून शेत स्वच्छ ठेवावे.

पिक	पिक निहाय सल्ला
मोसबी	<ul style="list-style-type: none"> सोसाट्याचा वाऱ्याचा अंदाज लक्षात घेता, पाऊस आणि सोसाट्याच्या वाऱ्यामुळे फळे गळू नयेत म्हणून फळबागांना बांबूने आधारद्यावा. • गारपिटीमुळे झाडांची पानगळ, फांद्या आणि खोडांना जखमा होतात. त्यामुळे अन्य रोगाचा प्रादुर्भाव टाळण्यासाठी अशा जखमांवर बोर्डो मलम लावावे. बोर्डो तयार करण्यासाठी १ किलो मोरचूद (कॉपर सल्फेट) व १ किलो चुना ५ लिटर पाण्यात वेगवेगळ्या प्लास्टिकच्या बादल्यांमध्ये रात्रभर भिजत घालावा. सकाळी दोन्ही बादल्यांमधील मिश्रने काठीच्या सहाय्याने व्यवस्थित ढवळून तिसऱ्या बादलीत एकत्र करावे जेणेकरून मोरचूद व चुना पूर्णपणे विरघळला जाईल. अशा पद्धतीने तयार केलेला बोर्डो मलमाचा लेप खोडावरील जखमावर लावावा. मृग बहारातील संत्रा/मोसंबी फळगळ रोखण्याकरिता व फळांचे आकारमान वाढविण्याकरिता १.५ ग्राम २-४- डी + १०० ग्राम कार्बेन्डाझीम + १.५ किलो युरिया १०० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. पंधरा दिवसांच्या अंतराने दुसरी फवारणी १.५ ग्राम जिब्रेलिक आम्ल १०० ग्राम कार्बेन्डाझीम + १.५ किलो युरिया १०० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. बगिच्यामध्ये तुटलेल्या फांद्या कात्रीच्या सहाय्याने छाटणी करून त्या नंतर लगेच १०० ग्राम कार्बेन्डाझीम व १ किलो युरिया १०० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. • फळ बागेमध्ये पाणी दिल्याबरोबर ताण तुटतो व नवीन पालवी किंवा नवतीची सुरुवात होते. या वेळी सिट्रस सिला व त्याची पिल्ले पानातील रस शोषून घेतात. नवतीच्या पानाची गळ होऊन फांद्या सुकतात व फळधारने वर अनिष्ट परिणाम होतो. ह्या किडीद्वारे "ग्रीनींग" या रोगाचा प्रादुर्भाव होतो. या किडीच्या व्यवस्थापनासाठी डायमेटोएट ३० ईसी २ मिली किंवा एसिफेट ७५ % एसपी २ ग्राम किंवा इमिडाक्लोप्रिड १७.८ एसएल ०.५ मिली प्रती लिटर पाण्यात मिसळून नवीन नवतीवर फवारणी करावी. दुसरी फवारणी १० दिवसानंतर कीटकनाशकाची आलटून पालटून फवारणी करावी. • आंबिया बहाराच्या वेळी जिब्रेलिक आम्ल १.५ ग्राम सोबत १ किलो युरिया १०० लिटर पाण्यामध्ये मिसळून फवारणी करावी. • संत्रा झाडाच्या खुंटामधून डिंकाचा स्त्राव दिसून आल्यास असा डिंक तीक्ष्ण चाकूने खरडून टाकावा व ती जागा पोटॅशियम परमॅंग्रेट १० ग्राम १ लिटर पाणी या प्रमाणात केलेल्या द्रावणाने धुवावे व त्या ठिकाणी मेफेनोक्सम एमझेड ६८ (मेटालिक्सील एम ४ % + मॅन्कोझेब ६४ % डब्ल्यूपी) किंवा फोसेटील-एल या अमलाची पेस्ट लावावी.
तूर	<ul style="list-style-type: none"> परिपक्व अवस्थेतील तूर पिकाची काढणी करून घ्यावी व काढणी आणि मळणी केलेले पिक सुरक्षित आणि कोरड्या ठिकाणी साठवणूक करावी.
हरभरा	<ul style="list-style-type: none"> परिपक्व अवस्थेतील हरभरा पिकाची काढणी करून घ्यावी व काढणी आणि मळणी केलेले पिक सुरक्षित आणि कोरड्या ठिकाणी साठवणूक करावी.
गहू	<ul style="list-style-type: none"> परिपक्व अवस्थेतील गहू पिकाची काढणी करून घ्यावी व काढणी आणि मळणी केलेले पिक सुरक्षित आणि कोरड्या ठिकाणी साठवणूक करावी.
करंडई	<ul style="list-style-type: none"> करंडई पिकामध्ये ढगाळ वातावरणामुळे मावा किडीचा प्रादुर्भाव (आर्थिक नुकसान पातळी- ३० टक्के प्रादुर्भावग्रस्त झाडे) दिसून आल्यास डायमेटोएट ३० टक्के प्रवाही १३ मि. ली. प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी.

फळे आणि भाजीपाला पिक निहाय सल्ला:

फळे आणि भाजीपाला पिक	फळे आणि भाजीपाला पिक निहाय सल्ला
कागदी लिंबू	<ul style="list-style-type: none"> गारपीट व पावसामुळे लिंबू फळ बागांमध्ये लिम्बावरील खैऱ्या रोगाचा प्रसार मोठ्या प्रमाणात आढळतो. हा प्रादुर्भाव आढळून आल्यास झाडावरील रोगग्रस्त फांद्या कापून नष्ट करावयात. झाडांवर १८० ग्राम कॉपर ऑक्सिक्लोराईड ६० लिटर पाण्यात मिसळून स्वच्छ हवामान परिस्थिती असताना फवारणी करावी.
कोबी	<ul style="list-style-type: none"> गारपीट होण्याची शक्यता लक्षात घेता बाजारायोग्य फळांची काढणी करावी. • पानकोबी पिकामध्ये मावा (हिरवा व काळा), चौकोनी ठिपक्याचा पतंग व तंबाखूची पाने खाणाऱ्या अळीने आर्थिक नुकसान पातळी गाठली असल्यास व्यवस्थापनासाठी सायन्टानिलिप्रोल १०.२६ ओडी १२.० मिली प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून स्वच्छ हवामान परिस्थिती असताना फवारणी करावी.
टोमॅटो	<ul style="list-style-type: none"> गारपीट होण्याची शक्यता लक्षात घेता बाजारायोग्य फळांची काढणी करावी. • टोमॅटो पिकामध्ये नागअळी, मावा, फुलकिडे, पांढरी माशी व फळे पोखरणान्या अळीने आर्थिक नुकसान पातळी गाठली असल्यास व्यवस्थापनासाठी सायन्टानिलिप्रोल १०.२६ ओडी १८.० मिली प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून स्वच्छ हवामान परिस्थिती असताना फवारणी करावी.
अळशी	<ul style="list-style-type: none"> परिपक्व अवस्थेतील जवस पिकाची काढणी करून घ्यावी व काढणी आणि मळणी केलेले पिक सुरक्षित आणि कोरड्या ठिकाणी साठवणूक करावी.
आंबा	<ul style="list-style-type: none"> आंब्याच्या झाडावर तुडतुडे किडीचा प्रादुर्भाव दिसून आल्यास व आर्थिक नुकसान पातळी गाठत असल्यास व्यवस्थापनासाठी बुप्रोफेझीन २५ % SC १० मिली किंवा डेल्टामेथ्रीन २.८ % EC ५ मिली किंवा इमिडाक्लोप्रिड १७.८ % प्रवाही ४ मिली किंवा लॅंबडा सायहॅलोथ्रिन ५ % प्रवाही ५ मिली किंवा डायमेटोएट ३० % प्रवाही १६.५ मिली प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून हे द्रावण खोडावर, फांद्यावर, शेड्यावर आणि मोहोरावर फवारावे. • आंब्याच्या झाडावर फुलोरा अवस्थेत भुरी रोगाची लक्षणे दिसून आल्यास व्यवस्थापनासाठी पाण्यात मिसळणारे गंधक ८० % डब्ल्यूपी ३० ग्राम किंवा टेट्राकोनाझोल ३.८ % प्रवाही १२.५ मिली किंवा हेक्झाकोनाझोल ५ % प्रवाही १० मिली प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी.
मिरची	<ul style="list-style-type: none"> फळे गळणे आणि फळांचा दर्जा खराब होऊ नये यासाठी बाजारायोग्य तयार फळांची काढणी करावी. • मिरची पिकावरील पानावरील ठिपके रोगास थंड, दमट स्थिती आणि मध्यम तापमान रोगास अनुकूल आहे. मिरचीच्या पिकावर पानावर ठिपके रोगाचा प्रादुर्भाव आढळून आल्यास कॉपर ऑक्सीक्लोराईड ५० % डब्ल्यूपी @ १००० ग्रॅम प्रति एकर ३०० ते ४०० लिटर पाणी किंवा मॅन्कोझेब ७५ % डब्ल्यूपी @ ६००-८०० ग्रॅम प्रति एकर ३०० लिटर पाणी किंवा हेक्साकोनाझोल ७५ % डब्ल्यूपी @ २७ ग्रॅम प्रति एकर प्रति २०० लिटर पाणी किंवा क्रेसॉक्सिम-मिथाइल १५ % + क्लोरोथॅलोनिल ५६ % डब्ल्यूपी @ ४०० ग्रॅम प्रति एकर प्रति २०० लिटर पाणी किंवा कार्बेन्डाझिम १२ % + मॅन्कोझेब ६३ % डब्ल्यूपी @ ३०० ग्रॅम प्रति एकर प्रति २०० लिटर पाण्यात मिसळून स्वच्छ हवामान असताना फवारणी करावी.

पशुधन विषयक निहाय सल्ला:

पशुधन विषयक	पशुधन विषयक निहाय सल्ला
गाय	• जनावरांना पायखुरी – तोंडखुरी रोगाविरुद्ध लस टोचावी.

इतर (माती / जमीन तयार करणे) निहाय सल्ला:

इतर (माती / जमीन तयार करणे)	इतर (माती / जमीन तयार करणे) निहाय सल्ला
सामान्य सल्ला	• हवामान आधारित कृषी सल्ला पत्रिकेमध्ये नमूद तारखांची वैधता हि नमूद तारखेच्या सकाळी ०८:३० वाजेपर्यंत असेल, याची नोंद घ्यावी. * संशोधनावर आधारित शिफारस. दोन किंवा त्यापेक्षा अधिक रसायने किंवा संजीवके एकत्र मिसळू नये.
सामान्य सल्ला	• शिफारशीनुसार या महिन्यात भेंडी, गवार, चवळी, काकडी, दुधी भोपळा, कासेफळ, दोडका, कारली, ढेमसे, टरबूज, खरबूज, पालक, मुळा, मेथी आणि कोथिंबीर याची लागवड करावी. ठिबक किंवा तुषार सिंचन पद्धतीने ओलीत व्यवस्थापन करावे.